

s egy napból kettő lett?
A magasságbeli Istenhez folyamodott,
amikor mindenfelől ellenség támadta,
és az Úr meghallgatta:
hallatlan erejű jégesőt támasztott,
rázúdította az ellenséges népre,
s megsemmisítette az ellent a lejtőn,
hadd tudják meg a népek, fegyvere mily erős,
és hogy ellenfelük maga az Úr.
Azért is, mert hű volt a Hatalmashoz,
s jámbornak bizonyult Mózes napjaiban,
ő és Káleb, Jefoné fia
bátran szembeszálltak a tömeggel,
s így elejét vették, hogy a nép vétkezzék,
elhallgattatták a gonosz zúgolódást.
Ezért ők ketten kivételek lettek
a gyalogos hatszázezer közül,
és bevonulhattak örökrészükbé,
a tejjel-mézzel folyó országba.

(Sirák 46,1–8)

35. HÁLAADÓ LITÁNIA

(Alleluja!)
Áldjátok az Urat, mert jó:
irgalma örökké tart.
Áldjátok az Istenek Istenét:
irgalma örökké tart.
Áldjátok az Urak Urát:
irgalma örökké tart.
Csak ő tesz csodát;
irgalma örökké tart.
Ő alkotta bölcsességében az eget:
irgalma örökké tart.
Ő teremtette a földet a víz fölé:
irgalma örökké tart.
Ő teremtette a nagy világítókat:
irgalma örökké tart.
A napot, hogy kormányozza a nappalt:

irgalma örökké tart.
A holdat és a csillagokat, hogy kormányozzák az éjt:
irgalma örökké tart.
Lesújtott Egyiptom elsőszülötteire:
irgalma örökké tart.
Izraelt kivezette közülük:
irgalma örökké tart.
Erős kézzel és fölemelt karral:
irgalma örökké tart.
Kettéválasztotta a Vörös-tengert:
irgalma örökké tart.
Középen átvezette Izraelt:
irgalma örökké tart.
A fáraót és seregét a vízbe taszította:
irgalma örökké tart.
Népét a pusztába vezérelte:
irgalma örökké tart.
Nagy királyokat vert meg:
irgalma örökké tart.
Hatalmas fejedelmeket győzött le:
irgalma örökké tart.
Szichont, az amoriták királyát:
irgalma örökké tart.
És Ogot, Básán királyát:
irgalma örökké tart.
Országukat örökségül adta:
irgalma örökké tart.
Örökségül Izraelnek, az ő szolgájának:
irgalma örökké tart.
Megemlékezett rólunk szükségünkben:
irgalma örökké tart.
Megmentett ellenségeinktől:
irgalma örökké tart.
Táplálékot ad minden testnek:
irgalma örökké tart.
Áldjátok az egek Istenét:
irgalma örökké tart.

(Zsolt 136)

9D – KÉRDŐÍV

1. Mi a neve az Ószövetség negyedik könyvének?	4. Soroljon fel négy helyet a Bibliából, amely kapcsolatban van a negyvenes számmal:
2. Miért hívják így?	4.1.
3. A népszámlás célja (Szám 1–4), hogy megmutassa Isten ..... népe felett	4.2.
Hogy Izrael nem törzsek és emberek tömege, hanem.....	4.3.
	4.4.
	5. A negyvenes szám a Bibliában nem pontos mennyiségre vonatkozik, hanem szimbolikus számnak kell tekinteni. Mi a jelentése?

9 SZAVAD VILÁGOSSÁG AZ UTAMON

Bibliai ismeretterjesztő füzetek

**Megjelenik a Keresztény Értelmiségi Kör
és az Agapé Kiadó gondozásában a Hitélet folyóirat mellékleteként**

9A – A PUSZTA ÉS A HONFOGLALÁS

A Biblia negyedik könyvében, a Számok könyvében is olvashatunk Izrael hűtlenségéről és Jahve irgalmasságáról, amiről már szoltunk múlt havi leckénkben. A Számok könyvéből azokat a részleteket tekintjük át, amelyek beszámolnak a nép Kánaánba jutásáról. E könyvet követi József könyve, amelyből megtudjuk, hogyan zajlott le az ígért földjének elfoglalása.

A SZÁMOK KÖNYVE

A könyv neve onnan származik, hogy sok számadatot, különböző leírást és pontos beszámolókat tartalmaz.

A SZÁMBAVÉTEL

Az első négy fejezet a nép összeírásáról számol be, amelyre a sivatagi vándorlás kezdetén került sor. A részlet elég terjedelmes, néhol ellentmondásos is. Mondani- valója lényegében vallási jellegű, hiszen azt tárgyalja, hogy Isten a nép uralkodója, és rámutat arra, hogy Izrael nem törzsek vagy emberek tömege, hanem szervezett nép, elöljárókkal és alattvalókkal, papokkal és levitákkal.

A 40 SZAKASZ

A Számok könyvének 33. fejezetében egy zavaros felsorolással találkozunk, amely számba veszi az izraelita kivonulás különböző szakaszait Egyiptom elhagyásától a megérkezésig az ígért földjének határára. A „kerék” negyvenes számhoz úgy jut el a könyv, hogy egyes szakaszokat kihagy, például a 21. fejezet 16–19. sorában említett szakaszokat, másikat pedig – amelyekről később sem tesz említést a könyv – hozzáad. A negyvenes különben gyakran előforduló szimbolikus szám a Bibliában. Így például:

- ☐ 40 napig tart az özönvíz (Kiv 7,17);
- ☐ Izsák 40 éves korában nősül meg (Ter 25,20);

☐ Mózes 40 napot tölt a Sínai-hegyen, mielőtt megkapta a Törvény tábláit (Kiv 24,18), a nép pedig 40 éven át vándorol a pusztában (Szám 14,33);

☐ Illés próféta negyven napon át vándorol a Hórebig;

☐ Jézus 40 napot tölt a pusztában nyilvános működésének megkezdése előtt (Mk 1,13);

☐ Feltámadása után Jézus 40 napon át jelenik meg tanítványainak, majd a mennybe megy.

A negyvenes szám a Bibliában olyan időszakra vonatkozik, amelynek pontos tartamát ugyan nem tudjuk, de a Szentírás szerint elegendő arra, hogy felkészüljünk az üdvösségtörténet egy-egy fontos eseményére. Izrael vándorlásának negyven szakasza, illetve éve elegendő volt arra, hogy a nép felkészüljön az ígért földjének elfoglalására. Amikor a 33. fejezet 2. versében azt olvasuk, hogy „Mózes az Úr parancsára feljegyezte azokat a helyeket, ahonnan mindig tovább vonultak, azokat a helységeket, ahonnan mindig útra keltek”, ez azt jelenti, hogy Isten célba vezette népét a sok bolyongás és válság ellenére. Szent Pál azt fogja mondani: „Tudjuk azt is, hogy akik Istent szeretik, azoknak minden javukra válik” (Róm 8,28).

A REMÉNY ÚTJA

Nagy fába vágnánk a fejszénket, ha egyenként fel akarnánk dolgozni a 40 év eseményeit. Néhányról már szó esett előbbi leckénkben. Elemezzünk hát most még néhányat.

A VAKMERŐSÉG

Az izraeliták ugyan felkészültek az ígért földjének elfoglalására, de nem tudtak megegyezni ennek módjában. Egyesek nyugatról, a nyugati part mentén, mások keletről szerettek volna behatolni, leigázva Edom országot (a 8. lecke térképe). A nézeteltérés miatt megosztott a nép. A magában meghasonlott város nem tud fennmaradni – mondja később Jézus.

Mózes ellenlábásainak egy csoportja lerohanta a kánaáni Horma városát, de az amalekiták visszaverték őket, amint Mózes megmondta nekik (Szám 14,45). Izrael még egyszer meggyőződhetett arról, hogy ereje nem hadászati, hanem az Istenbe vetett bizalomból ered (olvassa el a 127. zsoltt). Egy másik alkalommal Izrael Istenbe vetett bizalommal támadta meg ugyanazt a várost, és el is foglalta (Szám 21,1–3).

KÍGYÓK

Az izraeliták fellázdak Mózes ellen, amikor elfogyott a vizük és az élelmük. Erre csapásként kígyók lepték el őket. Sok ember meghalt. A nép beismerte bűnét: Szám 21,7. A jóságos Jahvé így szólt Mózeshez: „Csinálj egy tüzes kígyót, s erősítsd egy póznára. Akit marás ért, és rátekint, életben marad” (21,8). A Bölcsesség könyvének magyarázata szerint (16,6–7) akik ránéztek, üdvözültek, de nem a kígyó szemlélésétől, hanem Istennek, a Világmindenség Üdvözítőjének köszönhetően. Ahhoz, hogy üdvözüljünk, nekünk is hittel kell felnéznünk a keresztre feszített Krisztusra (Jn 3,14–15).

A GYŐZELMEK

A folytatásban szó esik a Izrael fiainak első győzelmeiről Sichon, az amoriták királya (21,21–32), majd Og, Básán királya felett (21,33–35). E sikereknek köszönhetően az izraeliták elfoglalhatták a Holt-tengertől keletre

eső területet, valamint a Jordánon túli vidéket. Ami pedig Balakot, Moáb királyát illeti, neki nem volt bátorsága szemtől szembe kerülni az izraelitákkal, hanem elküldte „prófétáját”, Bileámot, hogy átkozza meg Isten népét. Ő azonban, miután eltöltötte Isten Lelke, átok helyett áldást mondott. Ez a történet bizonyítja, hogy Jahvé ellenségei nem győzedelmeskedhetnek sem fölötté, sem népe fölött (Mt 16,18).

MÓZESTÓL JÓZSUÉIG

Győzelmet győzelemre halmozva az izraeliták eljutottak Nebo hegyére, melynek csúcjáról Mózes megláthatta a földet, amelyre negyven esztendőn át úgy tekintett, mint élete egyik nagy céljára. A népet azonban nem vezethette be erre a földre. A Második Törvénykönyv szerint (34) itt halt meg. A vezetők nem mindig élvezhetik munkájuk gyümölcsét. Jézus szerint: „Más vet, és más arat” (Jn 4,37).

Józsue, Mózes utódja lett a nép vezére. Isten neki is megígérte, hogy vele lesz. Mózeshez hasonlóan testvéreiben ő is erősítette a hitet. Ő is csodákat vitt végbe (átkelés a Jordánon, Jerikó elfoglalása). Tudta, hogy általa Isten működik (olvassa el a C1–2-t).

Józsue azonban nemcsak Mózesre emlékeztet, hanem valamilyen módon előképe Jézusnak is. A héber nyelvben a Jozsue és a Jézus névnek ugyanaz a jelentése: Isten üdvözít. A Jordánban megtörtént keresztsége folytán Jézus bevezet minket az ígért igazi földjére.

századból azt mondják, hogy nehézségeik voltak, különösen a hapirukkal.

Az egyiptomi hatás kiterjedt a kánaáni kultúrára, de a vallás ettől függetlenül fejlődött, mint az ugariti vallásos szövegek mutatják. Az istenségek Északon a hegyen lakoztak (szafon, a későbbi Kaziusz hegy, Ugarittól 35 kilométerre). Él volt az istenségek élén, de Baál (Hadad) túlszárnyalta őt. A három legfőbb istennő: Asera (gnyt ilm, talán ő volt az »isteneknél« az erős szexuális jellem teremtője), Asztarte (Asterot) és Anat (a »szűz« és harcias természetű), tetteik jól ismertek az ugariti szövegekből. A kánaánita istentiszteletet jellemezte a termékenységi rítus, amely tartalmazta a kultikus prostitúciót.”

(Jeromos Bibliakommentár III., 324.)

Józsue ábrázolása

„A középkori kéziratok iniciáléiban legtöbbször Józsue meghívása szerepel. Előképi jelentése miatt a középkorban gyakran ábrázolták Józsue és Káleb történetét: Mózes kémként küldte őket Kánaánba. A két férfi a vállán egy rúdon hatalmas szőlőfürtöt hozott, s ezzel a keresztjét hordozó Krisztus előképei lettek (Klosterneuburg, Verduni-oltár, 1181). A szőlőfürt jelképezi a kereszten függő Krisztust; az első férfialak, aki háttal van a szőlőfürtnek és többnyire hegyes fejfedőt visel, a zsidóság, a másik, aki arccal van a szőlőfürt felé, a pogány világ jelképe.”

(Magyar katolikus lexikon V., Józsue címszó)

Kánaán őslakosai

„A kánaániak szőlészettel és földműveléssel foglalkoztak: árpát, búzát, olajbogyót termeltek. Termékeikkel kereskedtek is. Baalnak hódoltak, az esők istenének, és Asztartának, a termékenység istennőjének.

Sohasem alkottak nagy politikai egységet. A »királyok«, ahogyan a Szentírás nevezi őket, saját városuk és annak környéke fölött uralkodtak. A történelem hosszú

9C ELMÉLKEDÉSRE AJÁNLOTT SZÖVEGEK

1. JAHVÉ HŰSÉGESEN TELJESÍTI ÍGÉRETEIT

Az Úr így Izrael fiainak adta az egész országot, amelyre megesküdött atyáiknak, hogy nekik adja. Birtokukba vették és letelepedtek rajta. Az Úr nyugalmat adott nekik minden határukon – egészen úgy, ahogy esküvel ígérte atyáiknak – és minden ellenségüktől; senki sem tudott nekik ellenállni, az Úr mind kezükre adta őket. Azokból az ígéretekből, amelyeket az Úr Izrael házában tett, nem hiúsult meg semmi, mind beteljesedett.

(Józsue 21,43–45)

korszakai alatt ezek a »királyok« a nagyhatalmak, elsősorban Egyiptom hűbéresei voltak. Egy főistent tiszteltek, »az istenek atyját«, akit Elnak vagy egyszerűen Istennek neveztek.

A hébereknek nem jelent különösebb nehézséget, hogy ők is Elnak nevezzék az Istent. Mégis, legjobban Baal istennek a tisztelete terjedt el, akinek neve fordításban »Urat« jelent. A földműves nép ahhoz az istenhez fohászzkodott, aki ura volt az esőnek, mert a rendszeres tavaszi és őszi esőzések mentették meg őket az éhínségtől. A másik, igen nagy tiszteletben tartott istenség Asztarte volt, a szerelem és a termékenység istennője. Több száz, agyagból készült, őt ábrázoló szobrocskára bukkantak.

Minden városnak volt temploma. Egyszerű, szabályos épület, amelynek mélyén az istenség szobra külön elkerített helyen állt. A legnépszerűbb istentiszteletük azonban nyílt területen, az úgynevezett »magaslatokon« tartották meg. Sajnos, ez vonzotta a legjobban, ez csábította a részvételre és az utánzásra a hébereket is. Itt nem volt semmilyen szobor, csupán egy kőoszlop, amely jelképesen ábrázolta a férfi istenséget, általában Baalt, míg egy karó vagy egy faág – amit Aszernek hívtak – Asztartét, a női istenséget. Az áldozat bemutatására egy kőoltár és egy kis tűzhely szolgált, amelyről jó illat terjengett. Sajnos, az istentiszteleti cselekedetek között erkölcsstelen tettek is voltak, amelyekről azt hitték, hogy varázserővel bírnak ahhoz, hogy nagyobb legyen az állatok termékenysége és a gabonafélék hozama. Ettől még rosszabb volt az, hogy emberáldozatot is bemutatnak. A gyerekeket szertartásszerűen gyilkolták meg. Ezért érthető, miért ítéli el a Szentírás olyan erélyesen a kánaániak istentiszteletét, és miért figyelmeztetik a próféták állandóan a népet, amelyik a jobb termés utáni vágyában gyakran ilyen babonás és kegyetlen tettet vitt véghez.

(Enrico Galbiati (szerk.): A Biblia és története III. Az ígért földjén, 33–34. oldal)

2. JÓZSUE NAGYSÁGA

Józsue, Nun fia vitéz hadvezér volt és Mózes utódja a prófétaságban. A nevéhez méltón nagy volt: megmentette a kiválasztottakat, bosszút állt az ellenségen és bevezette örökrészébe Izraelt. Nagyszerű volt, ahogy kezét fölemelte és dárdát ragadott a városok ellen! Volt-e, aki szembeszállhatott vele? Hiszen az Úrnak hadait vezette! Nemde még a nap is megállt intésére,

9B KIEGÉSZÍTŐ OLVASMÁNYOK

„Megdöböntő Jerikó további sorsa. Ráháb és vagyona kivételével a győzők mindent elpusztítottak. Sem gyerekeknek, sem állatoknak, de még az ékszereknek sem kegyelmeztek. Ilyen totális pusztításról máskor is hallunk a Bibliában. Szabad lett volna megölni az ártatlanokat, vagy érdemes elégetni a zsákmányt? – Akkoriban nem volt Vöröskereszt. A hadifoglyokat és az ártatlanokat nem védték nemzetközi egyezmények. Az erős megsemmisíthette a gyengébbet. Jézus vallásának köszönhető, hogy a lelkekben, ha nem keresztények, akkor is van valami emberség. – A Szentírás mindig Isten szava volt, miért nem tiltotta a kegyetlenkedéseket? Biztosan azért, mert emberi íróit a nagy cél vezette: mindenáron visszatartani a népet a pogány bálványimádástól. Ez ugyanis nagyon ragályos volt. Nemcsak az emberek, hanem életkörülményeik, sőt használati tárgyaik is terjesztették. Az Isten emberei ezért azt vallották, hogy ami pogány elpusztul, az már nem fertőz.”

(Solt: Így értsd az Ószövetséget. 60. o.)

Elmélyítésként – egyénileg és csoportmunkához – dolgozza fel HAAG Biblia lexikonának következő címszavait: Számok könyve, pusztai vándorlás, Józsue

Kánaán

„A XIII. sz. vége kedvezett a kánaáni letelepedésnek. A termékeny félhold tele volt étellel, köszönhetően a tengeri népek vándorlásának. Ami mindennél fontosabb, hogy egyetlen hatalom sem uralta a földrészt, mint ahogyan a korábbi századokban, amikor az egyiptomiak, a hettiták, mitanniak és az asszírok versenyeztek a Palesztina fölötti uralomért. Az egyiptomiak uralma a vége felé járt, bár jelenlétük az erőd-városokban, mint Megiddó, Bétsán és Gazar a XII. századig bizonyított. A kis-ázsiai Hettita birodalomnak véget vetett a tengeri népek inváziója. Kis királyságok jöttek létre Moáb, Edom és Ammon területén. Annak ellenére, hogy harcban álltak az asszíriakkal, az arámok (ahlamuk) észak-keletről tudtak behatolni Palesztinába. A politikai pangás megteremtette a letelepedés lehetőségét a zsidóknak és más csoportoknak. A »kánaániták, hettiták, hivviták, periziták, gírgasiták, amoriták és jebuziták« (Józs 3,10) felsorolás találoán fejezi ki a népek örvénylését. A politikai szerkezetet a városállamok határozták meg. Ezt a helyzetet Egyiptom évszázadokon át jóváhagyta, mivel kezében volt a fő irányítás. A kiskirályok »hűek« voltak a fáraóhoz, akinek sarcot fizettek, de az amarnai levelek a XVI.